

CoC
Playful
Minds

TÆNKEPAUSER FOR BØRN 1, 2019

Fisk og hindbærsnitter

DEN SKABENDE VERDENSBORGER

Af spejdere fra Sdr. Omme og Jim Højberg

Fisk og Hindbærnsnitte
DEN SKABENDE VERDENSBORGER
Tænkepause for børn 1, 2019

Udgivet af: CoC Playful Minds

Forfatter: Spejdere fra Sdr. Omme og Jim Højberg
Ansvarshavende: Cecilie Tang-Brock og Karin Møller Villumsen, CoC Playful Minds

ISBN 978-87-93907-00-3

Tænkepauser for børn
Viden samskabt med børn

www.cocplayfulminds.org

CoC
Playful
Minds

Vil du være med til
en **tænkepause?**

Her er 8 tænkepauser
lavet med og for børn.

Du får også **8 tankelege.**

God fornøjelse!

Skal vi holde en tænkepause?

Du er i sommerhus med dine forældre.

Efter frokost tager din far og mor en lille lur.

Du går en tur. Du går ud til havet. Du sætter dig på en bænk og ser ud over vandet.

Du holder en pause. En tænkepause.

Du tænker på dit liv. Hvad er godt, og hvad er ondt? Hvad er rigtigt, hvad er forkert? Hvordan vil du gerne leve?

Så kommer der en dame med en hund forbi.

Hun smiler til dig, og hunden slikker dig på fingrene.

"Goddag. Må jeg sætte mig?"

"Ja." Du nikker og peger på bænken.

Du kigger på hende. Hun ser sød ud. Men også lidt speciel.

"Hvad laver du?" spørger du.

Damen smiler.

"Jeg er verdensborger," siger hun.

Du kigger en ekstra gang.

"Verdensborger? Hvad er det?"

"Tja... hvad tænker du?"

"Tænker? Jeg spørger. Jeg vil bare vide det."

"Hvis nu jeg havde været frisør eller pilot, så var det nemt.

Det er noget man ved hvad er.

Der er spørgsmål, som har et svar.

De er nemme.

Så er der spørgsmål, man skal tænke over.

F.eks. Hvad er en verdensborger?"

"Jamen, hvis du er en verdensborger, så må du jo vide, hvad det er."

"Måske. Måske ikke.

Måske kan du finde svaret.

Jeg giver dig en uge.

Hvis du kan komme her til bænken og fortælle mig, hvad en verdensborger er, får du en præmie.

Men du skal også kunne svare mig på, om du selv er en verdensborger."

"Hvilken præmie?"

Hun smiler til dig og siger:

"Et nyt spørgsmål."

Så rejser hun sig, nikker til dig og går.

Du kigger efter hende og hunden. Hunden logrer og er glad.

Du tænker lidt på præmien.

Er det en god præmie?

Et nyt spørgsmål!

Du smiler for dig selv. Du har regnet med noget andet. Men du er blevet nysgerrig. Vil gerne vide, hvad en verdensborger er. Og vil gerne have et nyt spørgsmål.

Du bestemmer dig for at undersøge sagen.

Da du kommer hjem til sommerhuset, sidder din mor og far og spiller Besserwizzer med nogle venner.

"Hej," råber din mor. "Du kan hjælpe mig."

Du sætter dig ved siden af din mor.

Hun har trukket 4 kategorier og har tre tilbage, nemlig "Husk ordene", "Husk ting og sager" og "Billeder".

Tankeleg

Fodbold Guitar Løbehjul Flaske

TV Fløjte Radio Rulleskøjte

I skal nu svare på "Husk ordene". I skal kigge på ordene i 30 sekunder. Derefter lægger I noget over, så I ikke længere kan se disse ord. Så skal I svare på spørgsmålet.

Spørgsmål: Nævn de tre ord der starter med F.

Gå videre til næste opgave.

Se svar på side 46.

Tankeleg

I skal se på 9 billeder i 30 sekunder. Dæk billederne til og svar på spørgsmålet.

Spørgsmål:

**Tre af billederne er af samme kategori.
Nævn de tre ting.**

Se svar på side 46.

Hvad er en verdensborger?

Næste dag vil du begynde din undersøgelse af damens spørgsmål: Hvad er en verdensborger?

Du går hen og besøger din onkel.

"Kære onkel. Hvad ved du om verden?"

Din onkel bliver glad.

Det er noget, han interesserer sig for.

Han er glad for, at du vil vide mere og spørger ham.

"Kom med ind på mit kontor.

Der har jeg en masse bøger. Bøger om lande.

Jeg har bøger om de fleste lande i verden.

Jeg har læst næsten alle sammen.

Du kan stille mig et spørgsmål.

Hvis jeg ikke kender svaret, kan jeg finde det i en af bøgerne."

"Hvilke spørgsmål?" spørger du.

"Du kan spørge om, hvad de dyrker i Indien.

Eller hvor meget det regner i Peru.

Eller hvor mange der bor i London.

Alt kan jeg svare på."

Det er fantastisk. I bruger hele eftermiddagen på at kigge i bøgerne.

Efter mange timer sammen ved du en masse om verden. Men pludselig husker du damens spørgsmål. Hvad er en verdensborger?

Du tænker dig om. Er din onkel en verdensborger? Er du selv blevet det?

Tjaa... et godt spørgsmål.

For hvad er en verdensborger?

En der ved en masse om verden?

"Nu har du læst en masse om verdenen," siger din onkel.

"Jeg har lavet en quiz til dig. Så skal vi se, hvad du kan huske."

Din onkel giver dig en tipskupon.

Se om du kan svare på den.

**Hvor meget
regner det
i Peru?**

Tankeleg

Lad quizen være en lille læsepause. Så kan du slappe af og behøver ikke at tænke imens. Altså på andet end quizen. Og husk – hvis det ikke er din bog, skal du ikke skrive i bogen, men kan skrive dine svar på et stykke papir.

Lande Quiz.

1 X 2

Hvad hedder hovedstaden i England?: 1: London X: Berlin 2: Paris			
I hvilket land er Wien hovedstaden?: 1: Ungarn X: Slovakiet 2: Østrig			
Hvad hedder den flod, der løber igennem Egypten?: 1: Donau X: Nilen 2: Mississipi			
Danmark havde en koloni på Guldkysten i Afrika. Hvad hedder det land i dag?: 1: Gambia X: Nigeria 2: Ghana			
Slaget på Reden er et søslag mellem Den Engelske flåde og Den Dansk-Norske flåde. Hvornår fandt dette slag sted?: 1: 1800 X: 1801 2: 1802			
Hvilken ø ligger lige syd for Svendborg?: 1: Langeland X: Ærø 2: Tåsinge			
Hvad hedder fjorden ved Aalborg?: 1: Limfjorden X: Aalborg Fjord 2: Lange Fjord			
Hvad blander masaierne deres mælk op med?: 1: Ris X: Kassava 2: Blod			
Hvad hedder hovedstaden i Indien?: 1: New Delhi X: Bangkok 2: Colombo			
I hvilket land er Lima hovedstad?: 1: Chile X: Peru 2: Argentina			

Se svar på side 46.

Din onkel roser dig. Der er meget, du kan huske.

Du siger farvel til din onkel og går hjem.

På vejen hjem tænker du på, om 10 rigtige svar på onklens quiz vil gøre dig til verdensborger.

Om aftenen går du til spejdermøde.

Du spørger dine spejderkammerater.

"Er min onkel en verdensborger?"

Du har fortalt om onklen. I snakker om spørgsmålet.

"Har din onkel rejst rundt i verden?" spørger én.

"Nej," det mener du ikke.

"Han ved meget om verden. Men kun fra bøger."

Du nikker.

"Kender han mange fremmede?" vil en anden vide.

Det tror du ikke.

"Kan man være verdensborger, hvis man kun ved noget om verden teoretisk?" spørger flere.

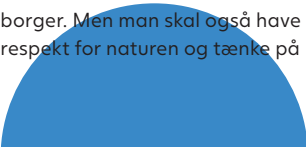
"Jeg synes, at han er verdensborger," siger én. "Han bor i verden. Altså er han verdensborger. Sådan er det bare."

"Nemlig," siger en anden. "Min mor siger, at hver gang der bliver født én, bliver der født en ny verdensborger. Altså er vi alle verdensborgere."

Nogle er enige.

Andre mener noget andet.

"Din onkel har viden om verden. Det er nødvendigt for at være verdensborger. Men man skal også have omtanke for den verden, vi bor i. Have respekt for naturen og tænke på miljøet. Jeg ved ikke, hvad din onkel

tænker om de ting."

Det ved du heller ikke. Men du tror, han vil passe på verden.

Vi holder en pause.

En tænkepause.

Tankeleg

Du må spørge dig selv.

- Hvad er en verdensborger?
- Er alle verdensborgere?
- Skal man vide noget om verden for at være det?
- Eller er det den måde, man behandler verden på, der betyder noget?

Og når du har spurgt dig selv og tænkt lidt over det, så kan du spørge nogen i din familie og måske nogen i din klasse – hvad mon de tænker?

Giver det mening?

Du tænker over spørgsmålene. Du kan endnu ikke finde svarene. Du må have mere hjælp.

Så tager du hen til din kusine. Hun er lige kommet hjem fra en rejse.

Hun har rejst i lidt over et halvt år. Først tog hun til Indien. Fortsatte gennem Asien. Efter Bali tog hun til Australien og New Zealand. Derefter til Sydamerika og USA. En lang rejse.

"Hvad har du lært om verden?" spørger du din kusine.

"Der er stor forskel på at bo i Danmark og andre steder.

Nogle lever i fattigdom. Jeg har set mange tiggere og gadebørn. Jeg har set folk, der bor i hytter. Andre steder er de rige."

"I Danmark er der også rige og fattige."

"I Danmark er vi mere lige. Men der er også mange andre forskelle. Folk spiser forskelligt. Folk har forskellige religioner. Nogle er hjælpsomme. Andre tænker kun på sig selv."

Du tænker dig om.

Er din kusine blevet en verdensborger?

Hun har besøgt mange steder.

Set verden.

Gør det hende til en verdensborger?

Hvem af de mennesker, hun har mødt, er verdensborgere?

Senere på ugen skal du til spejdermøde.

Du fortæller om din kusine. Du vil have deres hjælp.

Du spørger, om din kusine er en verdensborger?

"Ja. Hun har besøgt verden," mener én.

"Men ved hun noget om verden? Hun har været turist. Men har hun levet sammen med de mennesker, hun mødte? Har hun ikke bare set dem og taget billeder af dem? Hun har en masse billeder med hjem, men ved hun noget om dem?" siger en anden.

"For at blive en verdensborger skal man have levet med andre folk. Have deltaget i livet, gerne have arbejdet dér. Og man skal have levet forskellige steder," siger en pige.

"Hvor længe skal man have boet på et sted, for at det gælder?" bliver hun spurgt.

"Jeg vil sige, at man skal bo mindst 3 måneder på det samme sted, for at man kommer til at kende det rigtigt. Altså kommer til at forstå de mennesker, der bor på stedet. Og for at blive en verdensborger skal man på den måde have boet mindst 3 forskellige steder. Og det har din kusine ikke!" slår pigen fast.

"Jeg synes, at hun er mere verdensborger end din onkel," siger en tredje.

"Kan man være mere eller mindre verdensborger?" spørger du.

"Enten er man verdensborger, eller også er man det ikke!" siger én. Hun fortsætter. "Man kan heller ikke være mere eller mindre dansk. Enten er man dansk, eller også er man det ikke. Det må da være det samme med en verdensborger."

"Hvornår er man dansk?" vil en anden vide.

"Når man bor i Danmark."

"Nej. Hvis jeg flytter til Tyskland, bliver jeg ikke tysker. Jeg er stadig dansker."

"Hvis man er født i Danmark."

"Nej. Hvis man er dansk statsborger."

"Nogen må tage en prøve for at blive dansk statsborger.

Kan man bestå en prøve og blive verdensborger?"

En af dine spejderkammerater vender tilbage til din kusine.

"Jeg synes, din kusine tænker forkert. Hun sætter Danmark op mod resten af verden.

Giver det mening?

Danmark er ikke kun en ting. Danmark er meget forskelligt.

Bor man i Sønderjylland, er man påvirket af Tyskland.

Bor man i Nordjylland, er man mere præget af Norge og Sverige.

Så Danmark er mange ting."

Du nikker.

"Men der vel også mange ting, der ligner hinanden," siger du. "Måder vi alle er forskellige fra andre. Vi betaler meget skat. På den måde hjælper vi hinanden. Betaler til sygehuse, veje, skoler og teater. Det er forskelligt fra mange andre lande."

"Men har det noget med verdensborger at gøre?"

Tja...

Flere spørgsmål.

Men selv om du ikke har fundet svaret og kun har fundet flere spørgsmål, føler du dig alligevel lidt klogere.

Jeres spejderleder kommer.

"Så skal vi i gang. I skal gå sammen to og to. Så skal I løse nogle forskellige koder."

Her er de opgaver, han giver jer.

Tankeleg

Tag et stykke papir og en blyant frem og se, om du kan løse dem.

Kode 1: Jev etrekrof ned råg ud.

Kode 2: Tvi evil sgerne skøbe fis.

Kode 3: Årn ndene re odg, re ltinga odgt.

Kode 4: Def vekd desn vej de evlskej at kørem.

Kode 5: Iv rstå åp isk i esn go Iso.

I arbejder med koderne. Du synes, det er sjovt.

Måske er det at svare på damens spørgsmål ligesom at løse en kode.

Men så er det en svær kode.

Se svar på side 46.

Hun rækker
dig posen med
fisken. **Hunden**
gør som om
den siger
"Værsgo".

Så, er alle verdensborgere?

Da ugen er gået, tager du tilbage til bænken.

Bænken ved havet. Du skal møde den gamle dame.

Du skal aflevere dit svar. Du skal have din præmie.

Du sidder og venter. Men hun kommer ikke. Du er ærgerlig over det. Du havde lige glædet dig til at snakke med hende.

Du ser fortabt ud over vandet. Så hører du en hund gø. Du vender dig hurtigt, og så ser du hunden komme løbende med noget i munden, og bag den kommer den gamle dame. Hun har en fiskestang i hånden.

Du er meget forbavset. Du rejser dig og går dem i møde.

"Hej. Nå, du er kommet," siger hun. "Jeg har været ude og fiske." Hun tager posen, som hunden har i munden, og åbner den. Du kan se, at der ligger en fisk i den. "Se, vi fangede en fisk. Den er til dig. Den skal du have i præmie."

"En fisk?"

"Ja. Du kan måske slet ikke lide fisk."

"Jo. Men du ved jo slet ikke, om jeg svarer rigtigt."

"Du er kommet, og du har helt sikkert et svar med. Det vil under alle omstændigheder udløse en præmie."

"Og præmien er en fisk?"

"Nej, rolig nu. Det er bare en ekstra præmie." I går hen til bænken og sætter jer.

"Så," siger hun. "Jeg glæder mig til at høre dit svar. Jeg bliver altid så glad, når nogen har tænkt på et problem og har prøvet at finde et svar."

'Hvad er en verdensborger?' Hvad siger du til det?"

"Jeg har tænkt meget over det. Jeg mener, at man er verdensborger, hvis man bor i verden."

"Så er alle verdensborgere?"

Du nikker.

"Også ham, der kun tænker på sig selv?"

Du bider dig i læben. Du ved ikke, hvad du skal svare.

"Okay. Du har svaret," siger damen. "Du har været nysgerrig og undersøgt spørgsmålet. Det udløser en præmie." Hun slår ud med hænderne. "Jeg lovede dig en præmie. En præmie ud over fisken her."

Hun rækker dig posen med fisken. Hunden gør som om den siger 'Værsgo'.

"Du skal nemlig have et nyt spørgsmål. Det får du. Det tager udgangspunkt i nogle af verdensmålene. Du har måske ikke hørt om dem, men FN har lavet 17 verdensmål. Noget som alle lande skal forsøge at gennemføre. Jeg vil give dig to udsagn. Udsagn som kan være rigtige eller forkerte. Du skal i løbet af en uge finde ud af, om du synes, det er rigtige udsagn. Og du skal finde ud af, hvilket der er det vigtigste. Er det forstået?"

Du nikker, selvom du endnu ikke helt er med på det, hun siger.

Hun kan se det på dig.

"Det hjælper, når du får udsagnene. De lyder sådan her. Det første er:

'Det er vigtigt at beskytte fiskene i vandet'. Er det et vigtigt?"

Du nikker.

"Og hvorfor?" spørger damen. "Og nu til det næste udsagn.

'Alle børn skal have mulighed for at gå i en god skole'.

Er det et rigtigt udsagn og hvorfor – hvorfor ikke? Og hvilket af de to udsagn er vigtigst?"

Du sidder helt stille og kigger ud over havet.

Hvordan kan man vurdere, om fisk eller børn er vigtigst? tænker du.

Den gamle dame smiler til dig.

"Du skal søge efter svaret. Men det vigtigste er, at du tænker. Kom igen om en uge. Jeg glæder mig til at høre, hvad du har fundet ud af. Og du ved, at du får en præmie."

"En fisk mere?" spørger du med et grin.

"Det skal ikke komme an på det. Men det vigtigste er et nyt spørgsmål."

Hun rejser sig. Så giver hun dig hånden.

"Farvel. Det har været hyggeligt at snakke med dig."

"I lige måde."

Så går hun sammen med hunden hen langs kysten.

På vejen hjem begynder du på et rim, du kan huske.

Freddy Fræk fra Fakse

fangede i fælder

femten flotte friske

fiskefrikadeller.

Det er et rim fra Halfdans ABC. Du elskede hans rim som lille.

Som dengang begynder du pludselig selv at lave rim.

Tankeleg

Find et stykke papir eller gå om på side 47 og skriv tre rim ned.

Det kan give lidt anderledes brændstof til din hjerne.

Så kom i gang. Lav tre små rim. Rim om fisk eller børn. Eller noget helt andet. God fornøjelse.

Efter rimene kommer du hjem. Din far hjælper dig med at flå fisken og stege den. Den smager vildt godt. Så det må være vigtigt at beskytte fiskene.

Men beskytter man dem, hvis man spiser dem?

Endnu et godt spørgsmål du må tænke over.

Hvordan kan en skole være god?

Næste dag skal du til spejdermøde.

Dine venner sidder spændt og venter på dig.

De glæder sig til at høre, hvilket spørgsmål den gamle dame har stillet dig.

"Det er vigtigt at beskytte fiskene i havet. Er det rigtigt?" spørger du, da du har fået dig sat.

"Ja. Selvfølgelig er det rigtigt. Det var da et let spørgsmål," siger én.

"Det vil da være dumt, hvis man ikke gør det," siger en anden.

"Jamen hvorfor er det vigtigt?" siger du så.

"Øhh..."

Dine venner begynder at tænke. De skal finde ud af det. Det er ikke nok at sige, at det er vigtigt. Man bliver også nødt til at have en grund.

"Det er vigtigt, fordi der er dyr, der lever af fisk. Hvis der ingen fisk er, får disse dyr ingen mad," forsøger én.

"Ja, og det er bl.a. os mennesker. Vi spiser fisk. Der er proteiner og mange vigtige vitaminer i fisk. Derfor er det vigtigt."

"Vi beskytter fiskene, hvis vi ikke forurener havene. Mange smider plastik i naturen. Meget ender i havene. Det er ikke godt for fiskene. Det skal vi lade være med. Vi skal passe på naturen."

Det giver mening for jer. Vi skal beskytte fiskene, for at vi alle kan overleve.

"Er det spørgsmålet?" siger en af dine venner lidt skuffet. "Så er vi jo allerede færdige."

"Nej. Der er et spørgsmål mere. Det er også et udsagn, vi skal tage

stilling til. Det lyder sådan her: Alle børn skal have mulighed for at gå i en god skole. Er det vigtigt? Og hvorfor?"

I kigger på hinanden.

"Det er ikke vigtigt," siger en dreng. "Hvorfor skal man gå i skole? Jeg synes, at det er kedeligt. Jeg vil hellere lavet noget andet."

"Jamen det er heller ikke det, der bliver sagt," råber en pige. "Der bliver sagt, at alle skal have mulighed. I mange lande får de ikke lov til at gå i skole. De skal hjælpe hjemme med arbejde. Eller der er ikke råd til skolepenge. Men alle skal have mulighed for at gå i skole. Og ikke bare en skole. Det skal være en god skole. Det giver da mening."

"Jeg kan ikke forestille mig, at en skole kan være god," svarer drengen.

"Hvordan kan en skole være god?" spørger du. Du tror, den gamle dame ville have spurgt sådan.

"Det skal være frivilligt, om man kommer. Der skal ikke være lektier," begynder drengen. "Hvis det skal være en skole, jeg kan lide at gå på, skal der være dyr på skolen. Kæledyr og ... rådyr."

"Hvis det skal være en god skole, må der ikke blive mobbet på skolen," siger en af pigerne. "Hverken elever eller lærer må blive drillet. Det er vigtigt for en god skole."

Mange nikker. Det her betyder noget. Både for dem der bor i Afrika, og ikke har mulighed for at gå i skole, men også for os i Danmark. Retten til en god skole.

"Men hvorfor skal vi overhovedet gå i skole?" spørger drengen.

"Det er vigtigt, at man får en uddannelse, så man kan klare sig. Hvis man ikke får et arbejde, kan man ikke tjene penge. Så kan man ikke få mad."

"Jeg tager da bare ud og fisker," siger drengen. "Eller bliver professionel fodboldspiller."

"Sådan kan vi ikke alle klare os. Og vi skal også vide noget, for at vores land kan udvikle sig."

"Børn i Afrika vil gerne gå i skole, så de kan få en uddannelse og få et job."

Vi værdsætter ikke det, der er en selvfølge. Det at få en uddannelse."

"Så næsten alle er enige om, at det er et rigtigt og vigtigt udsagn," siger du og kigger dig rundt. Kun drengen ryster på hovedet. "Men hvad er så det vigtigste? At beskytte fiskene, eller at børn kan komme i skole?"

"Jeg synes, det er vigtigt med en uddannelse, men hvis vi ikke overlever, er det hele jo lige meget. Derfor er det vigtigere at beskytte fiskene. At beskytte naturen, som vi skal leve af."

"Jeg holder også på fisk," siger drengen. "Hvis vi får noget at spise, behøver vi ikke gå i skole. Jeg gider ikke gå i skole!"

"Jeg tror, at det med skolerne er nemmere. Derfor mener jeg, at vi skal begynde dér. Så må vi bagefter løse problemet med forureningen af vores have. Det er meget større og sværere. Så lad os begynde med det nemme."

"Altså hvis vi forurener så meget, at vi ikke overlever, så kan skole være ligegyldigt!"

Mange nikker.

"Det er sindssygt vigtigt, at vi passer på vores jord. Det skal børnene lære. Hvis ikke vi gør noget NU, risikerer vi ikke at blive voksne. Vi må i gang. Derfor skal vi indføre klima-fag i skolen. Fra børnene er helt små. Ja, måske i børnehaven. Så det vigtigste er at beskytte fiskene, men vi opnår det kun ved, at uddanne os. Vi holder først op med at forurene, når vi ved, hvordan vi skal gøre det. Og vi skal gøre det spændende. Ellers lærer børn ikke. De skal se en grund til at gøre det. Så det vigtigste er gode skoler, så vi kan lære at passe på fiskene og hele vores jord."

En tager en dyb indånding. Alle er helt stille. I kan mærke, at det her er vigtigt.

I konkluderer, at flest synes, at det vigtigste er at lave gode skoler, så folk får lært at tænke sig om. Får lært at passe på vores jord.

Gad vide om der er andre mennesker, der mener det samme som jer? Måske er nogen helt uenige? Hvad kunne ligge til grund for, at de er uenige?

Tænk over det.

**"Så det
vigtigste er
gode skoler,
så vi kan lære
at passe på
fiskene og hele
vores jord."**

Hvad er mest retfærdigt?

Da der er gået en uge, cykler du ud til jeres sommerhus.

Du går hen til bænken.

Den sjove dame kommer hen og sætter sig. Hunden lægger sig ved siden af bænken. Igen i dag har den en pose i munden.

"Hej," siger du.

"Goddag," siger hun. Hun tager posen ud af munden på hunden og holder den hen mod dig. "Vil du smage?"

Der er hindbær i posen. Du tager et bær. Det smager fantastisk.

"I dag får du hindbær i stedet for fisk. Er det i orden?"

"Bestemt." Du tager et par bær mere.

"Nå. Lad mig så høre, hvad du er nået frem til. Hvad siger du til de to udsagn?"

"Jeg har snakket med mine spejderkammerater om det," begynder du.

"Fantastisk," siger damen glad. "Det er vigtigt, at man snakker om sådanne spørgsmål med andre. Alt for mange snakker kun om ligegyldige ting. Om hvad der er i fjernsynet, hvem der vandt en bestemt fodboldkamp, eller hvor mange point, man har fået i et computerspil."

Åh, det kan vel også være vigtigt, tænker du.

"Men I har snakket om noget vigtigt. Det er jeg glad for. Hjælp dine spejdervenner dig så frem til et svar?"

"Ja, altså vi var enige om, at begge udsagn er vigtige. Det er vigtigt, at vi passer på vores natur – altså fiskene, men det er bestemt også vig-

tigt, at vi tager en uddannelse og bliver klogere."

"Det er jeg glad for at høre." Den gamle dame slår glad hænderne sammen.

"Men vi synes, at det er svært at finde ud af, hvad der er vigtigst. Vi startede med at sige FISK. Vi skal passe på vores natur. Hvis vi ødelægger vores verden, så vi ikke overlever, er det lige meget med skoler. Men vi skal lære at passe på naturen. Og det kan vi kun, hvis vi går i skole. Så uddannelse MÅ være det vigtigste."

"Et fint synspunkt. Hvis alle går i skole, kan vi lære, hvordan vi passer på naturen. Så hvad kommer først – hønen eller ægget?"

Du kigger undrende på hende.

"Ja, det med hønen og ægget er sådan noget, man siger. At det kan være svært at finde ud af, hvor man skal begynde. Fordi det afhænger af hinanden. Du kan gå hen på biblioteket og låne nogle bøger om talemåder. Det kan man godt lære lidt af."

Du nikker. Måske kan man godt bruge biblioteket til noget.

"I har klaret opgaven flot. Hils dine spejderkammerater og sig tillykke til dem. De er heldige med, at de har dig, der får dem til at diskutere. Og nu til dagens præmie. Det nye spørgsmål."

Du lukker øjnene for at koncentrere dig.

"Er der sammenhæng mellem retfærdighed og det at være en verdensborger?" spørger den gamle sjove dame.

Du åbner øjnene. Du synes, det er et mærkeligt spørgsmål.

"Retfærdighed? Hvad mener du?"

"Hvis nu I er tre, der skal bage hindbærnsnitter. Du har en opskrift, din ven har penge til at købe de ting i skal bruge, og din veninde har et køkken med ovn og røremaskine, hvor I kan bage. Hvem skal så have flest hindbærnsnitter?"

"Vi skal vel have lige mange."

"I bager 20. 2 kan få 7 hindbærnsnitter, mens den sidste kun kan få 6.

"Hun har en
posen i munden.
Mon den har fisk
eller hindbær-
snitter?"

Hvad er så mest retfærdigt?"

"Det ved jeg ikke."

"Du får en uge til at finde frem til et svar. Og har det noget med verdensborger at gøre? Kommer du med et svar, får du en præmie."

Damen rejser sig fra bænken, og hunden springer glad op. I tager afsked med hinanden, og de går langsomt hen langs stranden, og snart er de væk.

Da du kommer hjem, sidder din far og mor og din søster og drikker kaffe.

De sidder og spiser hindbærsmutter.

Der er 4 tilbage på fadet.

"Godt du kommer," siger din mor. "Så er der lige en hindbærsmutte til alle."

"Jamen..." Du tænker på de hindbærsmutter, de andre lige har spist.

Er det retfærdigt, at du kun får én? Men hvis du skal have to, hvem skal så kun have én?

Du sukker og spiser din hindbærsmutte.

Næste dag bager du selv nogle hindbærsmutter. Du tager dem med til spejdermøde. Du spørger, hvordan I skal dele dem.

"Vi skal have lige mange," siger én.

"Ja. Men jeg synes, vi skal gemme en til Cecilie. Hun er syg i dag. Så kan vi gå hen med den i morgen."

"Når hun ikke er her, skal hun da ikke have nogen."

"Jamen der er nogle i overskud."

"Jeg kan tage dem med hjem og give dem til min mor og far. De har betalt for mel og hindbær og alt det andet," siger du.

"Eller også skal du selv spise dem. Det er jo dig, der har bagt dem," siger din bedste ven.

"Jeg synes, vi skærer dem i stykker og deler," foreslår én.

"Jeg synes, vi skal give dem til vores spejderleder. Han laver en masse

for os," foreslår en anden.

Tjaa ... Hvad er mest retfærdigt?

Mens I spiser jeres hindbærssnitte, fortæller du om det nye spørgsmål. Hvad er retfærdigt? Hvordan deler man hindbærssnitte retfærdigt? Og hvis man tænker på hele verden, hvad er så retfærdigt?

"Hvis spørgsmålet er, om der er retfærdighed her i verden, så synes jeg, at verden er retfærdig for mig. Andre vil nok synes, at der er en del uretfærdigt. Hvis min lillesøster får en mindre is end mig, vil hun ikke synes, det er retfærdigt."

"Vil du synes, at det er retfærdigt?" spørger du.

"Det ved jeg ikke."

"Hvis man ikke synes, det er retfærdigt, er det så fordi, man er jaloux?"

"Nej, ikke nødvendigvis. Der er noget, der er uretfærdigt. Nogen er fattige og andre er rige. Er det i orden?"

"Hvis man arbejder rigtig hårdt, er det vel retfærdigt, at man tjener mere end de, der ikke laver noget!"

"Hvad hvis man er arbejdsløs? Eller bor i et fattigt land?"

"Jeg synes, at det er uretfærdigt, at mange er fattige i Afrika og andre steder, mens vi i Danmark lever i et rigt land!"

"Hvis det er uretfærdigt, hvad kan vi så gøre ved det?" spørger du, fordi du tror, at den gamle dame ville have spurgt sådan.

"Ja, jeg kan jo ikke gøre noget!" siger én hurtigt.

"Hvem kan så?"

"Det ved jeg ikke. Måske politikerne."

I sidder stille og tænker jer om.

Store spørgsmål. Men vigtige spørgsmål.

Tankeleg

Hvad er uretfærdigt?

Er uretfærdighed godt eller skidt? Og hvorfor?

Hvad kan man gøre ved det?

Er det uretfærdigt, at nogen er født i Afrika og andre i Danmark?

Måske, men det kan man jo ikke gøre noget ved. Eller kan man?

Hvordan kan man gøre verden mere retfærdig at bo i?

Jeres spejderleder kommer ind. "Nå, sidder I bare her og spiser hindbærnsnitter?" Han griner, men bliver glad, da du giver ham en.

"Vi skal til at planlægge en markedsdag," siger han, da han har spist færdig. "Overskuddet går til Røde Kors. De hjælper folk i nød rundt omkring i verden."

I går ivrigt i gang med at finde på ting, som I kan tjene penge på. I laver konkurrencer og indsamlinger. Og masser af underholdning.

Mens I arbejder med markedsdagen, tænker du, om I på den måde er med til at formindske uretfærdigheden i verden. Du ved det ikke helt.

Da I har arbejdet et stykke tid, siger jeres spejderleder, at I må få en pause. Han har lavet en skør konkurrence.

Tankeleg

I går sammen to og to og skal finde ud af, hvad sammenhængen er mellem to ord. Du kan selv prøve nu.

Hvad kunne sammenhængen mellem disse ord være:

- Bil og retfærdighed
- Respekt og fisk
- Lampe og ansvar
- Rettigheder og bog
- Eksperiment og telefon

Kom bare i gang. Husk – der er ikke noget bestemt svar.

En tankegang? Hvad er det?

Næste dag sidder du sammen med nogle af dine spejderkammerater i det store spisefrikvarter.

"Det vi snakkede om i går om retfærdighed, det var en spændende diskussion," siger én.

"Ja," siger du. "Den gamle spurgte, om der var en sammenhæng mellem retfærdighed og det at være verdensborger."

"Man kan vel sige, at en verdensborger skal tænke retfærdigt."

"Hvis man ikke tænker retfærdigt, er man så ikke en verdensborger?"

"Nå ja. Hvis alle er verdensborgere, kan det ikke være rigtigt. For der er mange, der ikke tænker på retfærdighed. De synes bare, at de har ret og skal have magt og penge. Men måske kunne vi sige, at en verdensborger bør tænke på retfærdighed."

"Ja," siger du ivrigt. "En verdensborger bør tænke retfærdigt. Det er noget, vi ønsker af vores verdensborger. Et krav til en god verdensborger."

"Nemlig," siger en anden. "Vi bør stille krav til verdensborgeren. Kræve at de tænker og handler retfærdigt. Men har vi andre krav?"

"Ja. En verdensborger skal behandle vores verden ordentligt. Du og jeg skal tænke på, hvordan vi kan redde vores verden. Vi kan alle gøre noget i det små. Lade være med at smide plastik i naturen. Ikke bruge plastik krus, men bruge kopper lavet af keramik eller glas. Det er vigtigt."

"Ja, vi må kræve, at en verdensborger skal have respekt for vores natur."

"Men respekt for naturen betyder vel, at vi har respekt for de menne-

sker, der skal bo på vores jord fremover. Altså er det også respekt for andre mennesker."

"Nemlig," bryder én ivrigt ind. Alle vil gerne sige noget nu. "En verdensborger bør have respekt for andre mennesker. Men det betyder ikke kun, at vi skal lade være med at forurene og passe på klimaet. Det betyder også, at skal vise hensyn til hinanden."

"Man skal gøre mod andre, som man ønsker, de skal gøre mod en selv."

"Amen," siger én. "Er vi ikke lidt hellige?"

"Måske." Du trækker på skuldrene. "Men selv om vi ikke altid selv kan leve op til vores krav, kan vi vel godt have det som et ønske. Selv om vi en gang imellem skændes, kan vi vel godt ønske, at folk ikke fører krig. Selv om vi en gang imellem spiser en bøf, kan vi vel godt kæmpe for, at vi behandler jorden ordentligt."

"Og vi kan jo også gøre noget," supplerer en anden. "Vise respekt for hinanden og prøve at undgå, at der bliver mobbet på skolen. Så er vi sande verdensborgere. Synes jeg."

I det samme ringer det ind. Samtalen er slut. I alt fald for nu.

Men tænk selv videre.

Efter skole går du og nogle venner hjem til dig. I går op på dit værelse. I diskuterer videre. I kan simpelthen ikke lade være.

Tankeleg

Hvad er retfærdighed?

Hvilke krav kan vi stille til en verdensborger?

Hvilke krav stiller du til dig selv?

Hvilke krav stiller du til dine kammerater?

"Vise respekt for hinanden og prøve at undgå, at der bliver mobbet på skolen. Så er vi sande verdensborgere. Synes jeg."

"Jeg synes, at det er sjovt at snakke om de spørgsmål den gamle dame stiller," siger én. "I Skolen skal vi bare finde bestemte svar på nogle spørgsmål. Men de her spørgsmål har ikke noget svar. Min hjerne bliver vredet på en helt anden måde. Vi må finde på ideer. Være kreative."

Du nikker.

"Men det er også svært," siger en anden. "Det kan være svært at forklare det, man har inde i hovedet. Jeg ved, hvad jeg mener, men har ikke ord til at forklare det med. Det giver mening i ens eget hoved, men det giver måske ikke mening for andre. De har en anden tankegang."

"En tankegang?" siger du. "Hvad er det?"

"Vores tanker går frem og tilbage i en gang. Eller de svæver nok. I den ene ende bliver de så til en færdig tanke. Så svæver de tilbage gennem gangen og går ud ad en dør. Der kan vi forklare den for andre."

"Nemlig. Vi får et spørgsmål ind i tankegangen, og selv om vi tænker det samme, så har vi ikke samme tankegang. Vi vender og drejer spørgsmålet, og vi kommer måske frem til det samme resultat. Men på forskellige måder."

"Kan ingen have den samme tankegang?" spørger du.

"Måske tvillinger," forsøger én. "Eller nogen der kender hinanden rigtig godt. En gang imellem skal jeg bare se på min ven, og så har vi tænkt det samme. Vi ved lige, hvad den anden vil sige eller gøre. Fordi vi har været så meget sammen."

"Jo. Men du er dig, og han er sig. Vi kan aldrig blive ens. Men hvis vi snakker meget om tingene, kan vi ved fælles hjælp nå frem til noget, vi er enige om. Og det er vigtigt."

"Men man kan også godt blive lidt træt af at tænke på den måde," siger én. "Jeg synes, vi skal holde en pause. En tænkepause. En pause, hvor vi ikke tænker."

"Fint," siger du. "Jeg henter noget te og nogle kiks. Og min far er medlem af Kunstforeningen. De har lige lavet en lille konkurrence. Tegn en

streg fra punkt 1 til punkt 2 og bliv ved. Så kommer der en tegning frem. Det er et kunstværk. Farvelæg det. Måske kender du kunstværket."

Tankeleg

Tegn opgaven her. Hvis det ikke er din bog, skal du tage en kopi eller et fotografi af siden og tegne på den.

Min tegning har titlen: _____

Får jeg ikke en præmie i dag?

Du cykler ud til sommerhuset og går ud til bænken, hvor den sjove dame sidder og venter sammen med sin hund. Hun rejser sig og giver dig et knus. Hunden logrer og gør.

"Dejligt at se dig," siger hun.

I sætter jer og kigger ud over havet. Så fortæller du hende om alle jeres diskussioner. De svar I er kommet frem til, og de overvejelser I har haft.

"Fantastisk," siger damen. "Ved du, hvad man kalder det, I har lavet?"

Du ryster på hovedet.

"I har filosoferet. Det betyder, at I snakker om spørgsmål, der ikke har et bestemt svar. Spørgsmål, som man kan have forskellige meninger om. Og I er blevet rigtig gode til det. Men det er vigtigt, at I fortsætter. Bliver ved med at undres over verdenen og er nysgerrige på, hvordan ting hænger sammen. Stil hinanden spørgsmål og undersøg dem sammen – måske finder I frem til et svar."

Du kigger spændt på hende. "Hvad med præmien. Får jeg ikke en præmie i dag?"

"Nej, ikke i dag. I skal prøve selv at finde på spørgsmål. Men du har fortjent en præmie, og det får du også. Jeg sender den med posten."

Du giver den gamle dame din adresse, og så sidder I og kigger ud over vandet i næsten en time, inden hun rejser sig og går.

Du er lidt trist til mode. Mon det er sidste gang, du ser den gamle dame? I har i alt fald ikke en ny aftale. Du vil komme til at savne hende. Men du ved også, at du altid vil huske hende. Hendes tilgang til livet.

Et par uger efter kommer der en pakke med posten. Da du pakker den op, finder du denne bog, som du netop er ved at læse. Damen har skrevet de tanker ned, som du har fortalt hende om. Så du er hovedpersonen i din egen bog.

Nu mangler du kun at bladre en sidste gang.

"Tak fordi du har fortalt mig om jeres overvejelser, og at I på den måde har svaret på mine spørgsmål," skriver damen til sidst. "Blad om på den sidste side og få præmien. Den sidste præmie."

Du bladrer...

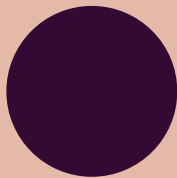
Er dette en verdensborger?

Du er hovedpersonen i denne bog. Du er hovedpersonen i dit eget liv. Brug livet ordentligt.

Men hvad betyder det?

Du er nu færdig med bogen. Men inden du helt lægger den fra dig, kan du lige tænke over følgende:

- *Hvad vil det sige at bruge livet ordentligt?*
- *Hvordan er man en god verdensborger?*

BOGENS TILBLIVELSE.

Denne bog er skrevet sammen med:

- Josefine Manø Schilling Andersen
- Lee-Ann Skovlyst Pedersen
- Cecilie Troensegaard Hansen
- Kasper Calica Sørensen
- Sarah Nielsen
- Laura Knudsen
- Hallie Juul
- Frederikke Teut Hansen
- Benjamin Smidt Kristensen.

Disse dejlige spejdere har mødtes en gang om ugen i foråret 2019 og haft filosofiske forløb. De har sammen med Caroline Shaffalitzky de Muckadell, Anni Nielsen, Cecilie Ketil Hejl og Cecilie Tang-Brock været igennem filosofiske eksperimenter, hvor de har diskuteret de spørgsmål, der er blevet skrevet om i bogen. Jeg har fået lov til at følge dette forløb, og det har været min opgave at få det ned i en lille bog, som forhåbentlig kan få andre børn i gang med at tænke på verden og stille spørgsmål og finde svar – eller kort sagt at filosofere.

Forløbet har været et ønske om at få børn til at reflektere og tænke over den verden, de bor i. Men det har også været et ønske at finde ud af, hvordan børn tænker og filosoferer til forskel fra voksne og eksperter. Og vil vi kunne lave et koncept for "Tænkepause for børn"? Vi er i hvert fald blevet meget klogere på, hvor gode børn er til gennem diskussionen at udforske indviklede spørgsmål.

Jeg siger tak til alle spejderne og deres ledere og til de voksne, der har styret dialogerne.

Jim Højberg.

Jim Højberg er uddannet bibliotekar og har siden 1977 arbejdet som børnebibliotekar samt med anden børnekultur af forskellig art, bl.a. Børneradio for DR og Radio Fyn. Jim debuterede som børnebogsforfatter i 1981 med bogen Kampen for et frit land - en fortælling fra Guinea-bissau. Jim kan skrive for børn i alle aldre og i mange forskellige genrer. Hans bøger rummer altid dynamik og spænding og ofte også en masse sjov. I 2003 modtog Jim Vejle Amts Litteraturpris.

Caroline Shaffalitzky de Muckadell er lektor i filosofi ved Syddansk Universitet og leder af forsknings- og udviklingsprojektet Filosofi i Skolen, som hun etablerede i 2017. Projektet beskæftiger sig med filosofisk dialog, og hvilken betydning det kan have for børn og læringsfællesskaber.

"Han bor
i verden.
Altså er han
verdensborger.
Sådan er det
bare."

Løsninger

SIDE 6

Svar: Fodbold, Fløjte, Flaske

SIDE 7

2) Svar: 4; 3) Svar: Æble, banan, appelsin er alle frugt.

SIDE 11

Svar: (1, 2, X, 2, X, 2, 1, 2, 1, X)

SIDE 17

Svar på koderne:

1: Du går den forkerte vej.

(Du skal starte bagfra).

2: Vi vil gerne købe is.

(Fjern det første bogstav i hvert ord).

3: Når enden er god, er alting godt.

(Det sidste bogstav i hvert ord sættes om foran i ordet).

4: De ved den vej de elsker at køre.

(Hver gang der står et E, fjerner du det næste bogstav).

5: Vi står på ski i sne og sol.

(Det første bogstav i hvert ord sættes om bagest i ordet).

CoC.
Playful
Minds

Capital of Children

cocplayfulminds.org

ISBN 978-87-93907-00-3